

Aalborg Universitet

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Implementering af digitale læringsformer, faciliteret af skolens ressource team

Davidsen, Jacob

Publication date:
2013

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):

Davidsen, J. (2013). *Implementering af digitale læringsformer, faciliteret af skolens ressource team*. e-Learning Lab – Center for User-Driven Innovation, Learning. e-Learning Lab Publication Series. Center for Userdriven Innovation, Learning and Design Nr. 29 <http://www.ell.aau.dk/category/publicationss/>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal -

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Implementering af digitale læringsformer, faciliteret af skolens ressourceteam

No. 29

Elearning Lab Publication Series

Center for User-Driven Innovation, Learning & Design

© Forfatterne

Publikation: Implementering af digitale læringsformer, faciliteret af skolens ressource team

Forfatter:

Jacob Davidsen

e-Learning Lab - Center for Brugerdriven Innovation, Læring & Design

Aalborg Universitet, november 2013

Aalborg Universitet

e-Learning Lab, Institut for Kommunikation

Nyhavnsgade 14

DK-9000 Aalborg

Kontakt: Marianne Lykke

www.ell.aau.dk

ISSN: 1901-2705

Om e-Learning Lab

e-Learning Lab vil etablere et solidt teoretisk og metodisk grundlag og sikre udviklingen af langtidsholdbar viden inden for forskningsfeltet Brugerdriven Innovation, Læring og Design. Vidensudviklingen sker gennem et frugtbart, dynamisk og samarbejdsorienteret forskningsmiljø i interaktion med brugergrupper og interessenter med ønsker om at frembringe viden, der vil tjene regionen, nationen og verden bedst i det 21. århundrede. e-Learning Lab tilføjer til brobygningen over den digitale kløft gennem projekter med partnere i udviklingslande.

Serien "e-Learning Lab Publication Series" udbreder workshop- og projektrapporter, konferenceforedrag og master- og ph.d.-afhandlinger skabt af forskere og studerende med forbindelse til e-Learning Lab. Publikationerne kan hentes gratis på websiden <http://www.ell.aau.dk>. Mod betaling kan trykte udgaver bestilles hos Joan Vuust Milborg på joanvm@hum.aau.dk.

Redaktører af skriftserien:

Ann Bygholm

Ellen Christiansen

eLL projektledere

Indholdsfortegnelse

Introduktion	4
Evaluering.....	6
Tovholdernes perspektiv.....	6
Forventningsafstemning og kontekstafklaring.....	6
Faglighed og it	7
Kompetenceudvikling	8
Rollen som tovholder	8
Ledelsens opbakning	9
Bloggen.....	10
Netværksdeltagernes perspektiv	11
Faglighed og it	11
Kompetenceudvikling	12
Netværksdeltagelsen	12
Tovholderne	14
Ledelsens engagement og indsigt i it.....	15
Bloggen som videndelingsplatform	15
Sammenfatning.....	16
Referencer	17
Bilag.....	18
1 – interviewguide til tovholderne	18
2 – interviewguide til netværksdeltagerne	19

Introduktion

Gennem de sidste 10-15 år har emnet *it i skolen* været genstand for megen debat i mediebildet generelt og blandt landets politikere og interesseorganisationer. Folkeskolens digitale tilstand er blevet skitseret set fra elevernes, lærernes og ledernes perspektiver gennem årene, og et af de tilbagevendende emner, på tværs af rapporter nationalt og internationalt, er lærernes digitale parathed og lærernes digitale kompetencer eller mangel på samme. Eksempelvis viste KMD analyse i rapporten "Folkeskolens digitale tilstand – udfordringer og muligheder" fra 2012, at der var stor spredning i lærernes erfaringer med digitale læremidler og brugen af it generelt. Helt konkret var det over halvdelen af de adspurgte lærere, som nogle gange havde brug for praksisnær vejledning i forhold til tekniske (62%) og didaktiske (53%) aspekter omkring it. Den overordnede konklusion fra rapporten peger på, "at der kan være behov for at arbejde mere systematisk med videndeling og sparring om brug af it og digitale læremidler lærerne imellem". En tidligere rapport fra Danmarks Evalueringsinstitut fra 2009 konkluderede ligeledes, at "der er et stort potentiale i lokal og praksisnær kompetenceudvikling og i, at skolerne arbejder aktivt med at udvikle den pædagogiske og didaktiske videndeling blandt lærerne". Den sidste rapport, som skal nævnes i denne sammenhæng, er "Særlige ressourcepersoner i folkeskolen", der ligeledes udledte, at der i høj grad er lokale traditioner for samarbejde og videndeling, og at der er uklarhed i forhold til procedurer for brug af vejledere på skolerne. Kort fortalt peger alle tre rapporter på, at der kan arbejdes mere systematisk med videndeling blandt lærerne, særligt i forhold til it og fag – pædagogisk og didaktisk. Det er netop dette, projektet "Implementering af digitale læringsformer, faciliteret af skolens ressourcesteam" er et konkret bud på. Som et alternativ til de traditionelle teknik-orienterede kurser udenfor skolens rammer afprøvede Favrskov kommune en lokal netværksorienteret tilgang til kompetenceudvikling med særlig fokus på fag og it. Projektperioden løb fra 1/6 2012 til 1/9/2013, og i dette kommunale it-faglige netværk mødtes lærere på tværs af skoler i Favrskov kommune til seminarer og netværksmøder. Denne rapport præsenterer tovholdernes og netværksdeltagernes erfaringer fra projekt, som peger på potentialer og udfordringer ved denne form for kompetenceudvikling. Målet med rapporten er netop at dele erfaringerne fra dette projekt, set fra deltagernes perspektiv, altså hvordan tovholderne og netværksdeltagerne oplevede de forskellige it-faglige netværk. På den baggrund er det ligeledes et mål med denne rapport, at andre kan drage nytte af erfaringerne fra dette projekt, og starte lignende projekter op i deres kommuner.

Projektet har modtaget direkte støtte af Biblioteksstyrelsen, og er medfinansieret af Favrskov kommune og e-Learning Lab v. Aalborg Universitet. e-Learning Lab har forestået følgeforskning på projektet, og i denne rapport præsenteres projektet og erfaringerne.

Stor tak til alle lærerne i Favrskov kommune for deres deltagelse i interviewene – det var meget lærerigt at høre om jeres erfaringer fra netværket. Ligeledes takkes lektor Tom Nyvang ved Aalborg universitet for gennemlæsning og kommentering af rapporten.

For mere information om projektet: <http://faglighedogit.skoleblogs.dk/>

Introduktion til projektet¹

Favrskov kommune har gennem de seneste år uddannet en stor gruppe it- og læsevejledere, som sammen med skolebibliotekarerne fremadrettet skal udgøre kommunens ressource-team. Desuden har kommunen i vid udstrækning taget interaktive whiteboards (IWB), LærIT² og SharePoint-server i drift, men for at realisere en ændret praksis gennem implementering af disse it-værktøjer forudsættes en systematisk indsats fra ledelse og ressourcepersoner omkring brugen af it-værktøjerne i praksis. De nævnte ressourcer kan være med til at understøtte elevernes faglige læring og digitale dannelse, men de udnyttes på nuværende tidspunkt ikke tilstrækkeligt eller nødvendigvis hensigtsmæssigt. Målet med den systematiske indsats er, at de forskellige lærerteams selv udvikler deres praksis gennem facilitering, feedback og evaluering støttet af ressourcepersonerne. Overordnet sigter projektet mod en generel øget fokusering på faglig læring og digital dannelse gennem synlig implementering af digitale læringsformer. Konkret udmønter dette sig i tre overordnede mål for projektet:

- "Styrket faglighed gennem anvendelse af it knyttet til multimodal kommunikation."
- "Øget blanded videndelingspraksis i tværkommunale faglige netværk gennem brug af blogs og andre web 2.0 værktøjer."
- "Øget interaktivitet og elevdeltagelse støttet af interaktive whiteboards (IWB) og skoletube."

Således forsøger projektet at kvalificere skolernes ressourcepersoner gennem en blanded netværksorganisering, så de herefter har et afsæt til at deltage i fag- og klasseteams med henblik på at vejlede, observere, give feedback og evaluere udviklingen af en praksis med digitale læringsformer. Netværket skal ligeledes bidrage til fælles ressourceudnyttelse og udvikling af konkrete vejledningsmodeller og værktøjer på kommunens skoler. Gennem projektet deltog deltagerne i temadage, netværksmøder, workshops og samtidig anvendtes virtuel videndeling i form af blogs. Projektet opererer med to typer af deltagere – *tovholderne* som skal facilitere aktiviteter for *netværksdeltagerne*. Begge typer af deltagere har modtaget timer for deres deltagelse i projektet, og tovholderne har modtaget undervisning om deres rolle i netværket. Deltagerne og tovholderne har været inddelt i faglige netværk, såsom dansk, engelsk, matematik, billedkunst og SFO. Enkelte af netværkene har ydermere været inddelt i indskoling, mellemtrin og udskoling af pædagogiske og didaktiske årsager. Sluttelig skal projektet kvalificere skolerne, så de kan udforme egen strategi, knyttet til kommunens strategi for Børn og Unge i en digitaliseret skole.

Med andre ord kommer projektets unikke karakter til udtryk gennem fokus på, hvordan ressource-teamet – tovholderne – målrettet kan bringe andre læringsformer og medier i spil i understøttelsen af de forskellige skolers fagteamets i planlægning, undervisning og evaluering. Konkret handler det om at blive bedre til at facilitere it-baserede læringsaktiviteter og styrke arbejdet med at rammesætte og beskrive mål og læringsaktiviteter rettet mod elevernes faglige og digitale dannelse, herunder også feedback og evaluering af de processer og medieudtryk som eleverne producerer. Det var centralt for projektet at komme med et bud på, hvordan der kan videndeles mellem

¹ Dele af dette afsnit er baseret på kommunes ansøgning til biblioteksstyrelsen

² <http://www.laerit.dk/>

ressource- og lærerteamets fagligheder, såvel internt på de forskellige skoler, som på tværs af skoler gennem netværket.

Evaluerings

Evalueringen af projektet foregik som semistrukturerede fokusgruppeinterviews med henholdsvis tovholdere og netværksdeltagere. Interviewene blev foretaget over to sammenhængende dage, først med tovholderne og dernæst med netværksdeltagerne. Interviewene havde en varighed på en time og 30 minutter – interviewguides findes som bilag 1 og 2. Efterfølgende er interviewene blevet transskriberet og tematiseret i meningsenheder³. Herunder præsenteres henholdsvis tovholdernes og netværksdeltagernes oplevelser og erfaringer med at deltage i netværket. Efter præsentationen af tovholdernes og netværksdeltagernes perspektiver sammenfattes disse på et mere generelt niveau.

Tovholdernes perspektiv

De tre tovholdere repræsenterede billedkunst, engelsk og skolefritidsordningen (SFO). Tovholderne var generelt positivt indstillede overfor projektet, men oplevede også udfordringer i hvert af deres respektive netværk. På tværs af de tre faglige netværk oplevede tovholderne meget spredte pædagogiske og didaktiske forudsætninger blandt deltagerne i forhold til fag og it. Særligt i forhold til it-delen. Nedenfor går vi i dybden med nogle af de mest fremtrædende emner, som tovholderne fortalte om under interviewet.

Forventningsafstemning og kontekstafklaring

Tovholderne pointerede enstemmigt, at rammerne for et kompetenceudviklingsforløb skal være tydelige og konkrete, så det er klart for alle deltagere, hvad forløbet handler om. I dette projekt oplevede tovholderne, at deltagerne mødte op med vidt forskellige indstillinger og forventninger til netværket og kompetenceudviklingsforløbet, og det var en svær opgave at udrede og afklare, hvad de egentlig skulle arbejde med under møderne. Det skyldes ydermere, at deltagelsen var meget svingende fra gang til gang i eksempelvis engelsknetværket, hvor nye deltagere ændrede dagsordenen og målene for netværket. Tovholderen fra engelsknetværket fortæller, at deltagerne var frustrerede over den svingende deltagelse i netværket, da nye deltagere ville forhandle dagsorden og formål igen. Kort fortalt så udtrykte tovholderne, at det er vigtigt at alle deltagere i netværket er klar over, hvad det handler om, og hvordan det skal foregå.

"Og så er det ultra vigtigt, at de rammer der er stukket ud fra starten de simpelthen er så tydelige så der simpelthen ikke er nogen der er gået galt i byen, fordi det var det jeg oplevede, at der kom 15 mennesker der havde 15 forskellige forventninger til, hvad er det vi skal til nu."

- Ebbe (engelsk)

Deltagelsen i de to andre netværk – billedkunst og SFO – var mere konsistent, og deltagerne mødte stort set op til alle de fire møder. For alle de tre netværk gælder dog, at lærerne helst ikke ville have lektier for fra gang til gang – flere af deltagerne

³ Lydfilerne og transskriptionerne er ikke vedlagt rapporten af hensyn til deltagerne.

efterspurgte mere værktøjsundervisning og mere traditionel kursusvirksomhed med én ansvarlig underviser.

"... det er vigtig at kontekstafklare rigtig, rigtig tydeligt, inden de kommer af sted, fordi jeg havde faktisk også 19 der mødte op og troede de skulle have kursus og at jeg bare skulle stå og tale og så måtte jeg sige ej det var ikke lige og det tog faktisk næsten 1½ gang tror jeg og trække dem ind på den bane der hed, det er faktisk jer der skal bidrage til det her, og jeg måtte egentlig ind og facilitere endte det vel med noget der minder om undervisning fordi jeg måtte sige nu skal i sætte jer i grupper og diskutere..."

- Zizi (SFO)

"For jeg vil da sige, hvis ... det har været stukket ud det var at de skulle have kendskab til de der skoletube værktøjer og der skulle vi prøve at lave nogle produkter ikke, det havde jeg haft 100 gange nemmere ved. Så havde de haft vidst, så skal vi ud, så skal vi arbejde med nogle af de værktøjer og det havde vi haft meget nemmere ved, på den måde egentlig, hvis rammen havde været sådan, men det var bare ikke det de havde forventet og jeg tror egentlige det var meget det, der også gik galt."

- Ebbe (engelsk)

Tovholderne for de tre netværk gav altså udtryk for, at der var uklarhed om formatet på netværksmøderne, og at videndelingen mellem deltagerne skulle dyrkes. Tovholderne ville gerne at netværksdeltagerne havde haft erfaring med de forskellige it-værktøjer inden de mødte op.

Faglighed og it

I modsætning til arbejdet med it i skolen, så opleves de tekniske problemstillinger ikke på samme måde i SFO. I SFO er pædagogerne ikke nær så afhængige af om it-værktøjerne virker, da de altid kan finde på andre aktiviteter med eleverne. Alle tre tovholdere er bevidste omkring de forskellige rammer SFO og skole har for brugen af it. En anden modsætning, er at lærerne har nogle fastlagte faglige mål de kan tage udgangspunkt i, hvor de i SFO har udfordringer med at knytte faglighed til brugen af it.

"Det er rigtig sjovt fordi vi sidder lige med den modsatte – hvordan får vi bundet noget faglighed og nogle mål op på det her, hvad er det børnene skal lære ved det. At det ikke bare sådan er tidsfordriv hvis man kan sige det sådan."

- Zizi (SFO)

"At skabe noget nyt og det kan godt være det er set før man må godt bruge alle de andre ting man har set i sit liv og brugt i sit liv og så noget nyt frem som er sit eget, som har sit eget præg alligevel og hvor man selv har været igennem en kreativ proces, så man ikke bare overtager noget andre har, men man selv er igennem den der proces. Så processen bliver enormt vigtig."

- Ane (billedkunst)

"I har de her værktøjer og I har det her mål, hvordan I når frem til det, det er så op til jer og I må selv vælge de værktøjer I synes passer til det udtryk I vil have' Det er sådan noget jeg synes er sindssygt spændende..."

- Ane (billedkunst)

Tovholderne giver også udtryk for, at der i stigende grad er mere fokus på, hvilke aktiviteter man kan igangsætte med it, i stedet for at have fokus på, at alle skal have adgang til en computer. Ydermere at integrationen af it kan være med til at sætte fokus på kreativitet, multimodalitet, produktion og dokumentation af elevernes proces og produkt.

"Jeg tænker lige på dokumentation, det var i hvert fald noget der på mit billedkunst hold, det havde de slet ikke tænkt i at billeder og videooptagelser og alt mulig kunne lægges ind på forældre-intra og elev-intra. Altså de tænker slet ikke i hvor meget det alligevel kan give af indsigt både for forældre og at man tillægger faget værdi, at prøv lige at se vi laver faktisk andet end ler her."

- Ane (billedkunst)

Indenfor SFO har dokumentation også medført videndeling på tværs af kommunens SFO'er, fordi produkterne lige pludselig er tilgængelige på tværs af institutionerne. Tovholderne giver enstemmigt udtryk for en spirende tendens i forhold til lærernes diskussion af it og fag. Tovholderne påpeger, at det er vigtigt at starte med fagets mål og derefter anvende værktøjer (ikke nødvendigvis it) til at understøtte denne proces.

Kompetenceudvikling

Uafhængig af kompetenceudviklingens format, så påpeger tovholderne, at det er refleksion og feedback i forbindelse med forløbet, som har størst betydning for udbyttet. Tovholderne er bevidste om, at det kræver en god organisering af et netværk for at alle deltagerne får reflekteret over forløbet, og sat deres nye viden i spil i deres praksis. Tovholderne forslår eksempelvis, at deltagerne skal fremlægge deres nye viden i fagteams eller på pædagogiskrådsmøder. Således at deltagerne ledere og kollegaer bliver opmærksomme på at organisationen rummer ny viden, som andre måske kan få gavn af. Tovholderne ville gerne have inddraget netværksdeltagerne endnu mere i videndeling, men oplevede modstand i forhold til at give opgaver for fra gang til gang. Eksempelvis påpeger tovholderen fra engelsk, at hans forslag om at dele og diskutere elevernes produktioner ikke blev modtaget særlig godt af deltagerne. Det lader til, at der stadig er nogle barrierer for materiale og videndeling mellem lærerne, men at det i høj grad er et udtryk for manglende tid, ejerskab og løn, og ikke manglende lyst til at dele.⁴

Rollen som tovholder

Tovholderrollen fordrer, at tovholderne kan støtte de forskellige behov og krav lærerne har – så de bliver vejledt og støttet, der hvor de er i forhold til it og fag. I den sammenhæng talte tovholderne om undervisningsdifferentiering for voksne, og at

⁴ Dette emne er ikke blevet undersøgt nærmere i evalueringen, og opfattes som en langt mere kompleks størrelse end en sag om tid, ejerskab og løn.

rollen som tovholder var forbundet med en vis form for usikkerhed. Derfor er rollen som tovholder ikke nem at definere, da de af flere af deltagerne blev positioneret som kursusholdere, og tovholderne egentlig hellere ville videndele og indgå i et gensidigt læringspartnerskab med deltagerne. Så i sidste ende efterspørger tovholderne også metoder og teknikker til at varetage denne rolle bedre. Tovholderne for engelsk og billedkunst giver udtryk for, at de foretrækker at synliggøre de faglige mål fremfor undervisning i forskellige teknologier.

"Nu når jeg nu er rundt og vejlede mine kollegaer, så vil jeg gerne have dem meget hurtigt til at de egentlig opstiller de faglige mål, hvad er det børnene skal lære af det. Og så kan man jo angribe det på mange forskellige vinkler og det er jo så der jeg føler at jeg kan komme ind og bidrage med at man kunne gøre sådan og man kunne gøre sådan og man kunne inddrage de værktøjer."

- Ebbe (engelsk)

"Og det er jo den ene del af det, den anden er jo stadigvæk, hvis rammerne havde været endnu mere tydelige med hvad er det I skal her ude, som deltagere, hvad er det helt nøjagtig du skal som tovholder. Det synes jeg vi brugte meget lang tid på at få afklare egentlig, de forventninger som I skal stille til mig eller som jeg har fået at vide at det er det her jeg skal og hvad er det gruppen egentlig forventer, sådan vi blev pejlet os ind på..."

- Ebbe (engelsk)

Tovholderne efterspørger, mere viden om hvordan faglige netværk kan faciliteres, og undervisning i rollen som tovholder. Det drejer sig både om rent tekniske problemstillinger, men også om hvordan voksne lærer om it, og om hvordan didaktiske og pædagogiske diskussioner kan faciliteres.

"Men man kunne godt lige have brugt at få at vide, du skal facilitere det sådan her det giver bedst muligheder, lad være at holde et power point på 10 timer, eller hvad det nu kunne være..."

- Zizi (SFO)

Ledelsens opbakning

Tovholderne gav udtryk for at ledelsens opbakning til projektet har stor betydning for deltagelsen og den kontinuerlige forankring af den nye viden i praksis. Eksempelvis fortalte tovholderen fra engelsk:

"Så det er vi lige begyndt på og så har jeg jo en ledelse der bakker rigtig godt op egentlig og skubber på og det hjælper utrolig meget vil jeg sige. Så dels kommer der jo det og så kommer der så nogle.. altså at alle lærer skal lave produkter der sådan bliver samlet sammen et sted, hvor de så bliver valgt ud og skal op og præsentere det på pr-møder, men sådan egentligt at man har en garanti for at dels så ligger der noget man kan tage ud og bruge men også nogen du kan gå til du kender, som kan sige du kørte noget med det der hvordan gjorde I lige det eller.. sådan at man kan få noget hjælp fra hinanden, og det er jo også

en kæmpe opbakning at få fra ledelsen så man kan sige, så bliver der i hvert fald gjort noget, noget der forpligter."

- Ebbe (engelsk)

Det handler dels om at ledelsen viser interesse for medarbejdernes deltagelse i kurser og seminar, og dels at de stiller krav til medarbejderen i form af at forankre og videndele med andre lærere på skolen. Tovholderne gav udtryk for at ledelsen opfølgning havde stor betydning for deres engagement.

"Det handler jo om at de viser en interesse for det man har været ude i, og egentlig følger op på det efterfølgende og siger.. jamen stiller nogle krav til jamen.. kunne du så ikke, nu har du været ude i engelsk kunne du så ikke.. altså så regner med at du følger op på det på et fagvalgsmøde og kommer måske med nogle ideer eller går ind til it-vejlederen og siger hvordan kunne man få dem.. altså hvordan kan jeg få bredt det her ud som ringe i vandet og det er jo der hvor de skal støtte op om det. Så måske være initiativtager til det og få snakket med de mennesker der nu skal sætte tingene i vandet..."

- Ebbe (engelsk)

Selvom ledelsen har vist interesse for netværket og tovholderens deltagelse, så oplevede tovholderen fra billedkunst, at lederen ikke rigtig havde kendskab til formålet med netværket og bad tovholderen om at introducere formål for lærerkollegiet.

"Ja, altså jeg tror lidt ... nu ... når han forklarede om det her på mødet, vores skoleleder, så sad vi til et lærermøde og så blev der spurgt hvad er det her for noget vi er meldt til? Folk de vidste nærmest ikke engang de var meldt til noget vel, eller hvad det var de var meldt til og så kiggede han sådan bare ned på mig, 'kan du ikke...?' hvor han vidste, han vidste helt ærligt ikke hvad det var for noget, hvad det gik ud på, så og få tanken videre til hvordan er det så vi får arbejdet videre med det i teamsne på skolen, den var jo slet ikke inde i ... nå jeg var jo tovholder så det vidste jeg nok noget om."

- Ane (billedkunst)

Med andre ord, så er tovholderne enige om at ledelsens forståelse og indsigt i it og fag har stor betydning for forankringen i praksis. Det skal ikke bare være noget lederen kan tjekke af på listen over projekter og indsatser, det skal være noget lederen viser interesse for kontinuerligt, da det smitter positivt af på deltagerne. Det handler i høj grad om at finde en balance mellem ledernes indblanding og lærernes autonomi og ledernes anerkendelse og lærernes ejerskab. Lærerne udtrykker, at netværket har sat nogle tanker i gang omkring ledelsens rolle i projekter som disse.

Bloggen

Tovholderne har delte meninger om bloggen – særligt det at forholde sig reflekterende til egen praksis skriftligt. Tovholderne ville gerne have haft nogle opgaver med klare opgaveformulering, og en enkelt af tovholderne ville gerne have benyttet video i stedet for tekst.

"Nå men man kunne jo også godt sige 'hvordan har I talt om mål 1, mål 2 mål 3' så skulle man jo reflektere over det i hvert fald om ikke andet også inden man gik i gang."

- Zizi (SFO)

Tovholderne udtrykker at bloggen, som teknologi mangler dynamik og mulighed for feedback, og de mest af alt oplevede det som en statisk informationsside. Tovholderne fra SFO og billedkunst er dog enige om at brugen af bloggen tvang dem til at reflektere over projektet på en anden måde. De fik mulighed for at gå i dialog med sig selv om deres erfaringer og oplevelser i forbindelse med projektet.

Netværksdeltagernes perspektiv

Ligesom tovholderne repræsenterede netværksdeltagerne billedkunst, engelsk og SFO. Hvert netværk var repræsenteret ved to deltagere (den ene deltager fra billedkunst udeblev grundet sygdom). Netværksdeltagerne havde et varieret udbyttet af deres deltagelse, hvilket i høj grad afspejler sig i deres kendskab til og brug af it i deres dagligdag som lærere.

Faglighed og it

Deltagerne giver alle udtryk for vigtigheden af at knytte fag og it sammen, men en enkelt af deltagerne fra overbygningen har erfaringer med at programmernes funktioner og effekter overskygger fagligheden, når eleverne anvender it i deres læringsprojekter. I modsætning til denne bekymring finder vi en af projektets billedkunstlærere, som gennem projektet har fået kendskab til en række nye it-værktøjer. Introduktionen til disse værktøjer har givet læreren mulighed for at arbejde med faget på nye måder understøttet af it, og samtidig bruge it som en løftestang for tværfaglighed i undervisning. Med udgangspunkt i faget billedkunst fortæller læreren om de nye muligheder it giver svage elever for deltagelse og produktion af kreative udtryk gennem it:

"Jamen jeg fik i hvert fald lukket øjnene op for it-verdenen inden for billedkunst og jeg kom da til at tænke på nogen af de elever der går ned i billedkunst og synes det er rigtig rigtig svært, fordi de ikke selv er kreative. Altså de kan bare ikke tegne, de kan bare ikke lave de tal eller bogstaver eller tegninger eller figurer osv. som dem der nu bare har det inde. At de kan bruge it til at få lavet nogle billedmæssige udtryk for det de vil vise, med andre midler – altså de kan måske tage nogle fotos, som vi så havde gjort, de kan sætte noget tekst op, de kan arbejde med layout osv. alligevel selv om de ikke selv kan side, som vi tidligere gjorde og tegne på karton og lave en plakat over et eller andet emne. At det har de så mulighed for at lave."

- Lene (billedkunst)

Samme oplevelse kommer til udtryk fra en af engelsklærerne, som har gode erfaringer med at drengene får lavet nogle æstetisk flottere produkter, når de anvender it. Indenfor SFO-området har pædagogerne gode erfaringer med, at børnene selv finder sammen i grupper og arbejder med it. Det er ikke kun i forhold til underholdning og spil, eleverne tager selv initiativ til at arbejde med faglige emner gennem produktioner. En af lærerne fra udskolingen i engelsk, som har flere års erfaring med it, udtrykker at

it ikke længere er en nyhed, men skal betragtes som et værktøj blandt mange andre som bruges i arbejdet med eleverne:

"... jeg synes da efterhånden vi er nået der til hvor det ikke længere er: 'huhuu vi har computere!' men det er et stykke værktøj vi bruger til daglig. Og det skulle jo gerne være sådan at det bare virkede hver gang, sådan det bare var et stykke værktøj vi brugte til daglig, fordi det er jo ikke computerne i sig selv der er hele i ideen i det, det er jo hele pædagogikken om computeren det handler om. "

- Per (engelsk)

Samme lærer giver udtryk for, at it kan være med til at understøtte autentisk kommunikation, eksempelvis med en venskabsklasse fra et andet land. En anden lærer kommenterer på dette og forklarer, at det også kræver at venskabsklassen har teknikken i orden. Overordnet er lærerne parate til at tale om it og fag, men giver flere gange udtryk for, at motivationen til at bruge it i høj grad hænger sammen med tilgængeligheden og stabiliteten af teknikken i hverdagen. De af lærerne som har brugt it gennem flere år taler om, at it skal anvendes, når det giver mening, og mange aktiviteter kan understøttes af andre værktøjer.

Kompetenceudvikling

En af pædagogerne fra SFO efterspørger flere kurser rettet mod at bruge teknikken, men giver samtidig udtryk for at videndeling i praksis er vigtig:

"Måske én der kommer på et mere intensivt kursus, for jeg ved godt så kommer det til at tage mange timer men så man kan lære fra sig, vidensdele ikke også. "

- Carina (SFO)

Blandt deltagerne er der delte meninger om, hvad et godt kompetenceudviklingsforløb er. Lærerne som gennem en årrække har anvendt it, vil gerne søsætte projekter og diskutere elevernes produktioner i et netværk som dette, hvor de af lærerne som ikke bruger it i samme grad i hverdagen, gerne vil kombinere de didaktiske og pædagogiske diskussioner med introduktion til forskellige værktøjer. Samlet set vil lærerne gerne have mere hands-on, og mindre gennemgang af it-værktøjer. Netværket præsenterer altså en bred vifte af indgange til brugen af it, hvilket ikke skal ses som noget negativt, da deltagerne kan få øjnene op for andres tilgange, ønsker og krav.

Netværksdeltagelsen

Generelt er lærerne positive overfor netværket som form og har i et eller andet omfang få noget ud af deltagelsen. Samtlige af deltagerne giver udtryk for, at der var stor spredning i deltagernes kendskab og erfaring med brugen af it i fagene og SFO. Eksempelvis fortæller billedkunstlæreren og pædagogerne fra SFO:

"Der var meget forskellige forudsætninger på det hold vi var på i hvert fald. Og jeg synes Ane var rigtig, rigtig dygtig til at præsentere det for os så at man ikke følte at man var lost selvom man ikke havde prøvet at oprette nogen af alle de der forskellige tjenester tidligere. Så fik vi jo en frygtelig masse hjemmeopgaver og det tror jeg.. der støjede vi nok fordi vi havde alle sammen fået tildelt 10 timer og vi brugte ca. lige så

lang tid til transport, som det antal timer vi havde fået, plus at vi havde et hav af ting som vi burde have sat os ind i..."

- Lene (billedkunst)

"... altså der er nogen af mine kollegaer som virkelig skal have det helt fra bunden af og så er det altså svært at gå ind og sige jamen nu skal vi lave en film, når man så er den eneste der ligesom kan det. Så det kræver lidt at man får en kultur på arbejdspladsen som er mere engageret i det der med it, for det der med at stå med det alene det..."

- Lise (SFO)

"Bare det der med at man ser lidt hvad de andre uden for ens egen lille virkelighed, ens egen lille osteklokke, hvad går de og laver som man kunne blive inspireret af, så jeg synes klart det er noget der skal fortsætte de her netværksmøder."

- Carina (SFO)

Ligeledes fortæller lærerne og pædagogerne, at det ikke handler om motivationen, men at de mangler tid til at sætte sig ind i it-værktøjerne samt nogle kollegaer at videndele med i deres daglige praksis. Selvom deltagerne generelt er tilfredse med netværkene, så er der også utilfredshed at spore i netværket om engelsk. Det skyldes flere ting, først og fremmest, at organiseringen af møderne var tilrettelagt som tavleundervisning (hvilket blev efterspurgt af nogle og frembedt af andre af deltagerne jf. tovholderens perspektiv), men i allerhøjeste grad fordi udskoling og indskoling var samlet i et netværk.

"...da vi mødte op første 2 gange der sidder vi og så sidder han oppe og tavleunderviser og fortæller os omkring forskellige hjemmesider som man kan gå ind på. Og der har jeg det sådan lidt så send linket og fortæl mig hvad det er, så skal jeg nok selv gå ind og tjekke det hvis det.. altså de fleste af dem synes jeg at vi havde, har jeg hørt om før. Jeg synes, det lyder også lidt arrogant, men jeg synes bare at.. jeg synes bare når nu man ved at man lærer it ved at gøre, så synes jeg man skal sige, sætte nogle rammer op, ligesom når man har et kursus og siger I skal lave nogle film på Ipads, I skal lave.. det skal handle.. en kortfilm om sport eller doping, hvad nu end - Gå ud, tag nogle film, rediger det, kom tilbage, så skal jeg nok hjælpe når det er I stødet ind i problemer. Det synes jeg er en fed måde at arbejde med it på."

- Emil (engelsk)

Ligesom tovholderne oplevede netværksdeltagerne, at den svingende deltagelse fra de andre deltagere var frustrerende. Nogle deltagere mødte simpelthen ikke op til samtlige møder eller gik før møderne sluttede. Det oplevede de interviewede deltagere som frustrerende, da gruppen ikke fulgtes ad, og der gik meget tid med at finde fælles fodslag under møderne. Hvilket er interessant, da netværkstankegangen ikke nødvendigvis søger konsensus, men at inddrage forskelligartede perspektiver. Ligeledes udtrykker deltagerne, at hyppigheden af møderne gerne må være højere, så de mødes oftere i netværket, og at netværket gerne måtte have haft en længere tidshorisont. Lærerne og pædagogerne giver udtryk for, at det er vigtigt, at de under møderne får præsenteret nogle værktøjer de kan tage i brug i praksis med det samme. Udover den direkte anvendelige viden efterspørger de mere videndeling med kollegaer på skolerne omkring brugen af it i praksis - pædagogisk og didaktisk.

Tovholderne

Tovholderne opleves forskelligt på tværs af de faglige netværk, og lærerne der i forvejen har et bredt og stort kendskab til it-værktøjer efterspørger flere didaktiske refleksioner og diskussioner under møderne, mens den anden gruppe af lærere gerne vil introduceres til it-værktøjerne mere generelt og hjælpes i gang.

"...når man kommer til et kursus, hvor kompetencelinjen egentlig er vandret, hvor vi er nogle stykker der egentlig ved en hel del og så sidder der en der ved nogenlunde det samme og det er bare ham der knytter trådene så ender det tit i at det bliver en snakken i rundkreds. Det kan godt være inspirerende men det er ikke sådan jeg føler jeg tager noget med der fra."

- Per (engelsk)

I modsætning til erfaringerne fra engelsknetværket står billedkunst, hvor tovholderen tog udgangspunkt i fagets mål og derefter præsenterede forskellige it-værktøjer til understøttelse af dette. Desuden blev nogle af de forskellige it-værktøjer brugt i tovholderens præsentationer:

"Vi startede ikke med it faktisk. Vi startede med formålet med faget og så havde Ane jo lavet noget fancy noget med at .. jeg kan ikke huske om det var Tagxedo eller et eller andet program, hvor hun så havde scannet hele formålet ind og så kunne vi så se hvordan det blev fremhævet af at de ord der havde gået igen mange gange 'Kommunikation' for eksempel, 'Visuel' og sådan nogle ord de blev meget meget større..."

- Lene (billedkunst)

Samtlige af lærerne giver udtryk for at mere hands-on og realisering af projekter i praksis ville have styrket udbyttet af deres deltagelse i netværkene. Deltagerne fra SFO giver udtryk for, at de efter møderne er begyndt at bruge it mere, men at de blandt kollegaerne bliver set som eksperter, og her vil netværksdeltagerne hellere videndele end at indtage en ekspertrolle, hvor brugen af it står og falder med deres initiativer og engagement.

"Jeg synes i høj grad det har fået mig til at tænke it i faget, også i andre sammenhænge, altså når jeg har dansk. Men det synes jeg, og jeg har fået mod på at sparke lidt til nogle kollegaer. Vi skal til at lave noget på skolen - streetart projekt, hvor de så alle sammen tænker, 'nå men så skal vi have købt en masse maling' så siger jeg, jamen det er ikke sikkert der skal males noget nogen steder, men vi skal ud og tage billeder af vores skolebygning og så skal vi have dem lagt ind og så skal vi arbejde med hvordan kan vi lave det og så hvis noget af det bliver godt på computeren så kan det godt være at det skal laves i praksis og printes ud ... så bliver der jo et kæmpe matematikstykke, hvordan.. hvor højt skal vi op ad muren her før vi skal skifte farve og så videre, hvordan får vi det tegnet op."

- Lene (billedkunst)

Generelt er netværksdeltagerne enige om at tovholderne skal klædes bedre på til at lede netværket – både fagligt og omkring it. Der tegner sig dog ikke noget præcist billede af, hvad det er tovholderne skal mestre i denne type netværk.

Ledelsens engagement og indsigt i it

Deltagerne giver udtryk for at ledelsens opbakning til deltagelsen i netværket er essentiel, og at ledelsens forståelse af udfordringer og muligheder omkring it og fag er vigtig. Nogle af deltagerne oplevede at blive presset til at deltage, og at der manglede kommunikation om, hvad netværket handlede om og hvorfor de skulle deltage. Deltagerne vil gerne have mere direkte kommunikation fra projektgruppen bag netværket, fordi de oplevede at informationer gik tabt. Desuden giver deltagerne udtryk for at ledelsens opbakning til nye projekter, hvor lærerne kan afprøve deres nye viden og ideer er vigtig. Eksempelvis fortæller en af deltagerne fra SFO:

"...det betyder meget, synes jeg, også at man får opbakningen til at kunne gøre noget også når man kommer hjem med det og siger det her det kunne bare være fedt altså.. det er ikke sikkert du får et ja, men hun hører alligevel en. Eksempelvis med det der vi arbejder hen på måske at kunne få råd til sådan en Vidensbrønd ude fra Solutors af, med kombinere noget it med noget bevægelse og noget, så hun er meget inde over min leder synes jeg, i forhold til it."

- Carina (SFO)

Og en af lærerne fra engelsk-netværket støtter om dette:

"Det vil jeg også godt lige slutte oven i fordi.. Vi har simpelthen... vores skole fokusere.. vores leder fokusere rigtig meget på it i og med vi har så mange computere nu, vi har kasser med Ipads, vi har SMART-boards i de små klasser, der er ikke noget der halter der, men det er også det med tiden og få folk up to speed. De siger bare 'I skal arbejde med it' nå ok men det er bare op til os selv ligesom at komme videre med det. Det tror jeg også på nogen punkter det er den rette måde at gøre det, for man skal arbejde med det selv altså, men det kunne være rart hvis man netop har de her.. har nogle møder hvor man kan støtte hinanden og hjælpe lidt og netop også snakke om de der ting, hvordan får man brugt it'en så de bliver fagligt dygtigere, at det ikke bare er et stykke legetøj".

- Emil (engelsk)

Samlet set giver netværksdeltagerne udtryk for, at ledelsens opbakning til og anerkendelse af brugen af it er vigtig, og særligt at forståelsen af de didaktiske og pædagogiske problemstillinger fra ledelsens side er vigtig for anvendelse af it i fagene.

Bloggen som videndelingsplatform

Deltagerne er klar over at tovholderne har blogget og reflekteret over it og fag, men de har ikke selv deltaget aktivt med kommentering af blogindlæggene. Enkelte af lærerne har brugt det som referat og orienteret sig mod bloggen for at følge med i netværkets aktiviteter. I billedkunstnetværket brugte de til gengæld et mindmap-værktøj til at dele teknologier med hinanden, og det er de fortsat med efter netværket officielt sluttede. Deltagerne efterspørger en mere interaktiv teknologi til videndeling end blogs.

Sammenfatning

Sammenfattende peger tovholderne og netværksdeltagernes erfaringer på, at it-faglige netværk rummer store potentialer for videndeling og kompetenceudvikling på tværs af skoler og fag, men at kontekstafklaring og forventningsafstemning er vigtig, hvis målene med sådan et netværk skal gennemføres og realiseres i praksis. Helt konkret peger deltagernes erfaringer og oplevelser på en række punkter, der kræver opmærksomhed i etablering af it-faglige netværk mellem skoler og skolerne lokalt:

- Forventnings- og kontekst-afklaring er afgørende for deltagelsen og udbyttet af netværket for både tovholdere og netværksdeltagere.
- Teknik tager stadig tid, og man skal som lærer være klar til at håndtere usikkerheden, og den til tider usikre stabilitet.
- Lederne skal have forståelse for muligheder og problemstillinger omkring anvendelsen af it – fagligt, pædagogisk og didaktisk. Desuden kan lederne gennem kontinuerlig interesse for lærernes deltagelse i netværksaktiviteter være med til at sikre forankring af den nye viden i praksis. Der er dog en fin balancegang mellem ledernes indblanding og anerkendelse og lærernes autonomi og ejerskab.
- Der er stor spredning blandt deltagerne i forhold til anvendelsen af it i praksis og didaktisk. Netværket kan kortlægge forskellene og bruge dem positivt i videndeling, men det er vigtigt at lærerne har nogenlunde samme udgangspunkt og arbejder med samme elevgruppe. Lærerne vil gerne lære af og med hinanden, men deres kompetenceprofil skal være nogenlunde ens. Lærerne vil gerne igangsætte projekter i netværksregi og lære af hinandens erfaringer på tværs af skolerne.
- Rollen som tovholder er en kompetence i sig selv, og der kan med fordel sættes mere fokus på denne rolle. Helt konkret gennem uddannelse af tovholderne til at håndtere og facilitere videndeling mellem deltagerne.
- Lærerne orienterer sig mod fagets mål og søger it-værktøjer, der kan støtte vejen til målet. I den sammenhæng efterspørger lærerne den type videndeling, som de har oplevet og været med til at skabe gennem netværket lokalt på skolerne. Evalueringen peger dog også på at deltagelsen i netværk kan være med til at udfordre eksisterende mål, så praksis taler tilbage til ministeriets mål.
- Både tovholdere og netværksdeltagere er gennem deltagelsen i de it-faglige netværk blevet opmærksomme på potentialer og udfordringer ved denne type kompetenceudvikling. Eksempelvis peger udtalelserne fra tovholdere og netværksdeltagere fra billedkunst og SFO på en øget integration og brug af it i løbet af projektperioden, men vigtigst af alt en dybere forståelse af it teknisk, pædagogisk og didaktisk. Deltagernes viden og erfaring gennem deltagelse i netværket har givet dem nye måder at se og forstå it og fag på.

Referencer

Danmarks Evalueringsinstitut. (2009a). *It i skolen. Undersøgelse af erfaringer og perspektiver*. Danmarks Evalueringsinstitut.

Danmarks Evalueringsinstitut. (2009b). *Særlige ressourcepersoner i folkeskolen*. Kbh.: Danmarks Evalueringsinstitut.

KMD Analyse. (2012). *Folkeskolens digitale tilstand - Udfordringer og muligheder*.

Bilag

1 – interviewguide til tovholderne

Interview i forbindelse med projektet "IMPLEMENTERING AF DIGITALE LÆRINGSFORMER, FACILITERET AF SKOLENS RESSOURCETEAM"

3. september 1300 – Korsholm skole

Fokusgruppeinterview med tovholderne

Introduktion til rammerne for interviewet – det formelle.

Interviewet er inddelt i 4 temaer og vil foregå som en samtale mellem os. Det er helt i orden at belyse temaer, som vi ikke har medtaget. Det også helt ok at afbryder og komme med supplerende bemærkninger.

Det er jeres chance for at udtrykke jeres erfaringer fra projektet – det sure med det søde.

Målene med projektet:

For at få os på sporet, vil jeg korte nævne de overordnede mål med projektet:

Styrket faglighed gennem anvendelse af it knyttet til multimodal kommunikation

Øget blended videndelingspraksis i tværkommunale faglige netværk gennem brug af blogs og andre web 2.0 værktøjer

Øget interaktivitet og elevdeltagelse støttet af IWB og skoletube

Introduktion – opstart af samtalen

De forskellige deltagere introducerer sig selv – navn, alder, fag og indgang til it og fag (SFO)

Bedste og værste oplevelse med IT i skolen og SFO?

It og skolen

Hvad kan it bruges til i skolen og jeres SFO?

Hvordan kan it understøtte jeres fag og arbejdet i SFO?

- Hvordan kan it understøtte et opdateret fagsyn?

Hvordan kan it understøtte samarbejde, produktion og deltagelse i fagene og skolen?

Hvad kendetegner et godt kompetenceudviklingsforløb?

Netværket og rollen som tovholder

Hvordan oplever i det at videndele med omdrejningspunkt i it og fag?

Hvordan har i oplevet rollen som tovholder?

På hvilken måde har i gennem netværket søgt at bruge it som en pædagogisk løftestang?

Hvordan har det været at deltage i og facilitere et tværkommunalt netværk som tovholder?

På hvilken måde har de forskellige aktiviteter understøttet de faglige netværk?

Seminarer?

Netværksmøder?

Blogindlæg?

Studietur til Bett?

Hvad har i gjort for at involvere og engagere deltagerne i jeres faglige netværk?

Hvad er i lykkedes med?

Hvad har det sværeste været i den forbindelse?

Hvordan oplever i deltagernes forventninger som netværksdeltagere?

Kan vi i fællesskab komme tættere på hvad den gode tovholder gør i et netværk som dette?

I har deltaget i netværket som tovholdere gennem det sidste år, hvis I skulle dele jeres 3 vigtigste erfaringer fra projektet med en kommune der vil afprøve det samme – hvad ville I så bemærke?

Hvordan har netværksaktiviteterne påvirket jeres dagligdag?

Ledelsen rolle for facilitering af netværket?

Ledelsens engagement?

Hvilke kvaliteter er der i at mødes og diskutere didaktiske forventninger?

Bloggen

Hvordan har i oplevet det at bruge den fælles blog som udviklings- og refleksionsværktøj?

Hvad har i fået ud af at samle deltagernes input i blogindlæg?

Har bloggen understøttet jeres rolle og opgave som tovholder?

I har en ide om hvordan og i hvilket omfang deltagerne har læst og brugt jeres blogindlæg?

2 – interviewguide til netværksdeltagerne.

Interview i forbindelse med projektet “IMPLEMENTERING AF DIGITALE LÆRINGSFORMER, FACILITERET AF SKOLENS RESSOURCETEAM”

4. september 1300 – Hinnerup skole

Fokusgruppeinterview med netværksdeltagerne

Introduktion til rammerne for interviewet – det formelle.

Interviewet er inddelt i 4 temaer og vil foregå som en samtale mellem os. Det er helt i orden at belyse temaer, som vi ikke har medtaget.

Det er jeres chance for at udtrykke jeres erfaringer fra projektet – det sure med det søde.

Målene med projektet:

For at få os på sporet, vil jeg korte nævne de overordnede mål med projektet:

Styrket faglighed gennem anvendelse af it knyttet til multimodal kommunikation

Øget blanded videndelingspraksis i tværkommunale faglige netværk gennem brug af blogs og andre web 2.0 værktøjer

Øget interaktivitet og elevdeltagelse støttet af IWB og skoletube

Introduktion – opstart af samtalen

De forskellige deltagere introducerer sig selv – navn, alder, fag og indgang til it og fag

Bedste og værste oplevelse med IT i skolen og SFO?

It og skolen

Hvad kan it bruges til i skolen og SFO?

Hvordan kan it understøtte jeres fag og SFO?

- Hvordan kan it understøtte et opdateret fagsyn?

Hvordan kan it understøtte samarbejde, det at arbejde med medieproduktion og deltagelse i fagene , skolen og SFO?

Netværket og rollen som netværksdeltager

Hvordan har det været at deltage i netværket?

- Hvad har i fået ud af det?

Hvordan oplever i det at videndele med omdrejningspunkt i it , fag og SFO?

Hvordan har i oplevet rollen som netværksdeltager?

På hvilken måde har i gennem netværket ændret jeres brug og syn på it?

På hvilken måde har de forskellige aktiviteter understøttet de faglige netværk?

Seminarer?

Netværksmøder?

Blogposts?

Hvad har i gjort for at involvere og engagere jer i de faglige netværk?

Hvad har været godt?

Hvad har det sværeste været i den forbindelse?

I har deltaget i netværket gennem det sidste år, hvis I skulle dele jeres 3 vigtigste erfaringer fra projektet med en kommune der vil afprøve det samme – hvad ville I så bemærke?

Hvordan har netværksaktiviteterne påvirket jeres dagligdag?

Hvad oplever i som et godt kompetenceudviklende forløb?

Ledelsen rolle for facilitering af netværket?

Ledelsens engagement?

Bloggen

Hvordan har i oplevet det at brugen af bloggen?

Hvor ofte har i besøgt bloggen?

Har i kommenteret på nogle af tovholderens indlæg?

Har i diskuteret indlæggene?

Har i brugt nogle af tovholderens ideer i jeres daglige praksis? (hvordan?)

Har bloggen understøttet jeres rolle netværksdeltager? (hvordan/hvordan ikke?)